

De regtsmiddelen tegen het vonnis van faillietverklaring: (aant. op art. 791 W. v. K.)

<https://hdl.handle.net/1874/274692>

V 3
DE REGTSMIDDELEN

TEGEN HET

VONNIS VAN FAILLIETVERKLARING.

(AANT. OP ART. 791 W. V. K.)

ACADEMISCH PROEFSCHRIFT

NA MAGTIGING VAN DEN RECTOR MAGNIFICUS

Dr. W. KOSTER,

GEWOON HOOGLERBAAR IN DE GENESKUNDE,

met toestemming van den Academischen Senaat

EN

volgens besluit der Regtsgeleerde Faculteit.

TER VERKRIJGING VAN DEN GRAAD VAN

DOCTOR IN HET ROMEINSCH EN HEDENDAAGSCH REGT

AAN DE HOOGESCHOOL TE UTRECHT

IN HET OPENBAAR TE VERDEDIGEN

OP ZATURDAG, DEN 21sten DECEMBER 1867, TE 1 UUR.

DOOR

MARI FRANÇOIS DE MONCHY,

geboren te Rotterdam.

AMSTERDAM,

GEDRUKT BIJ W. J. DE ROEVER KRÖBER.

1867.

DEPARTMENT OF THE ARMY

OFFICE OF THE ADJUTANT GENERAL

WASHINGTON, D. C.

1

GENERAL ORDER

NO. 100

ISSUED

BY THE ADJUTANT GENERAL

FOR THE REGIMENT OF THE ADJUTANT GENERAL

AND THE OFFICE OF THE ADJUTANT GENERAL

WASHINGTON, D. C.

APPROVED

BY THE ADJUTANT GENERAL

AAN MIJN VADER.

INHOUD.

1. Inleiding 1

2. Algemeene beschouwing 2

3. Het punt van den opstand 3

4. Het verloop der opstandelingen in de winter- en voorjaar 4

5. Opmerkingen 5

INHOUD.

§ 1. Inleiding	Blz. 1.
§ 2. Algemeene beschouwing	" 4.
§ 3. Het regt van den schuldenaar	" 21.
§ 4. Het regt der schuldeischers, die de failliet-verklaring verzoekt hebben	" 46.

§ 5. Het recht der overige schuldeischers en belanghebben-
 den . . . . . Blz. 49.

§ 6. Gevolgen der vernietiging van het vonnis van failliet-
 verklaring ten gevolge van verzet of hooger beroep. " 64.

Stellingen . . . . . " 69.

§ 1.

Het hoofdvereischte eener goede faillietwet is, de verschillende vaak tegenstrijdige belangen van de, bij het faillissement betrokkene personen op de meest billijke wijze met elkander in overeenstemming te brengen. In de eerste plaats moeten de schuldeischers in aanmerking komen, doch ook de schuldenaar heeft regt op bescherming door de wet; het moet niet alleen de vraag zijn, hoe men de schuldeischers aan hun geld helpt, maar ook hoe men hun regt op den boedel van den schuldenaar overeen zal brengen met de regten van den schuldenaar zelven.

De tijden zijn voorbij dat de regel: „decoctor ergo fraudator” gold; dat men failliet kon zijn zonder regterlijke uitspraak, en het faillissement slechts van het bestaan van eenig feit afhing, waaruit men de insolventie van den debiteur kon opmaken.

Door onze wet wordt te regt voor het bestaan van het faillissement een regterlijk vonnis vereischt; aan den regter is het opgedragen te bepalen, of er al dan niet reden is, om den schuldenaar failliet te verklaren. Aan dit vonnis zijn gewigtige gevolgen verbonden, zoowel voor den schuldenaar als voor zijne schuldeischers, en in 't algemeen voor allen die zich met hem hebben ingelaten. De faillietverklaarde ziet het beheer over zijne goederen opgedragen aan daartoe aangestelde personen, zoowel om ze te beschermen tegen de aanvallen der schuldeischers, als om te verhinderen, dat hij zelf ze vervreemdt ten nadeele van hen, die volgens den regel: „bona non intelliguntur nisi deducto aere alieno,” daarop regt hebben; de gefailleerde wordt van de voogdij of toezienende voogdij uitgesloten, en kan zelfs daarvan worden ontzet, wanneer hij reeds werkzaam was; de maatschap, waarvan hij deel uitmaakte, wordt ontbonden; de lastgeving eindigt; de schulden, ten laste van den gefailleerde loopende, worden opeischbaar, en het individueel regt der schuldeischers om de goederen te executeren wordt geschorst, tenzij de dag van den verkoop der goederen reeds bepaald was; de handelingen binnen zekeren tijd voor de faillietverklaring verrigt, en waarop het vermoeden rust, dat zij gepleegd zijn ter bedriegelijke verkorting van de regten der schuldeischers of ter bevoor-

deeling van den eenen schuldeischer boven den anderen, zijn nietig.

Deze zijn de gevolgen door de wet aan de faillietverklaring verbonden; een ander niet minder belangrijk gevolg is, dat de goede naam en het crediet, een onmisbaar vereischte voor een' koopman, verloren gaan.

Om nu dit vonnis te voorkomen, heeft de schuldenaar weinige middelen; behalve de surséance kan slechts het onderhandsch accoord hem daarvoor bewaren. Op het verzoek der schuldeischers, dat, volgens Art. 766 W. v. K., geschiedt met overlegging van het bewijs of de aanduiding van daadzaken en omstandigheden waaruit blijkt, dat er werkelijk ophouding van betaling plaats heeft, *kan* hij wel gehoord worden, doch dit is nergens gebiedend voorgeschreven.

Is hij echter eenmaal failliet verklaard, dan geeft de wet hem in Art. 791 W. v. K. middelen aan de hand om tegen het vonnis op te komen, namelijk, verzet en hooger beroep; en niet alleen aan den schuldenaar, maar ook aan de schuldeischers en aan derden worden deze regtsmiddelen gegeven, omdat, zooals wij gezien hebben, de gevolgen van het vonnis van faillietverklaring zich tot hen uitstrekken.

In het genoemde Artikel vinden wij drie regtsmiddelen tegen het vonnis gegeven:

1^e. Een regt van verzet of hooger beroep van den failliet, wanneer hij, hetzij ten verzoeke van schuldeischers, hetzij op de vordering van het Openbaar Ministerie, in staat van faillissement is verklaard;

2^e. Een regt van hooger beroep voor schuldeischers, wanneer hun verzoek tot faillietverklaring van den schuldenaar is afgewezen;

3^e. Een regt van verzet van alle schuldeischers en alle belanghebbenden, met uitzondering van de schuldeischers, die de faillietverklaring gevraagd hebben, en van het Openbaar Ministerie.

---

§ 2.

Deze regtsmiddelen beletten echter de uitvoering van het vonnis niet. „Het vonnis van faillietverklaring,” zoo lezen wij, „zal zonder uitstel worden ten uitvoer gelegd, niettegenstaande hooger beroep en verzet;” en dit is noodzakelijk; wordt in 't algemeen in handelszaken spoed vereischt, niet het minst is dit bij faillissement het geval. De boedel van den gefailleerden koopman moet zooveel mogelijk in denzelfden toestand blijven, waarin hij tijdens de vordering van het Openbaar Ministerie, het verzoek der schuldeischers

of de aangifte van den schuldenaar was; werd nu niet dadelijk aan de uitvoering van het vonnis gevolg gegeven, dan zou de schuldenaar in de gelegenheid worden gesteld, zijnen boedel op de eene of andere wijze ten nadeele der crediteuren te verminderen, en het verzet zou vaak een middel worden, om de gevolgen der faillietverklaring te ontduiken. Onze bepaling zal echter in vele gevallen moeilijkheden veroorzaken, zooals wij later zien zullen.

Wij maakten tot dusverre slechts melding van het regt van verzet en hooger beroep, en niet van de cassatie. Dit regtsmiddel, al is het niet afzonderlijk in ons Artikel genoemd, is echter hier niet uitgesloten. Art. 99 R. O. toch verleent cassatie in 't algemeen tegen de vonnissen en arresten, wanneer er verzuim der vormen, op straffe van nietigheid voorgeschreven, heeft plaats gehad, de wet verkeerd toegepast of de regtsmagt overschreden is. Ook hier staat dus de cassatie vrij, en Art. 398, 2^e lid W. v. B. R. voorziet zelfs in ons geval, want ook hier is voor het hooger beroep en verzet eene kortere termijn dan gewoonlijk voorgeschreven.

De termijn voor de cassatie wordt dan bepaald op het dubbelde van dien, voor het hooger beroep en verzet vastgesteld.

Tercgt heeft dan ook de Hooge Raad beslist, bij ar-

rest van 29 Jan. 1841 ¹⁾ tegen het vonnis van faillietverklaring cassatie toegelaten. Er is ook geene reden denkbaar, waarom het hier van minder belang zou zijn dan elders, te waken voor de goede toepassing der Wet.

Het was onnoodig om afzonderlijk de gronden voor het verzet en hooger beroep op te geven. Als voornaamsten noemt HOLTJUS ²⁾ o. a. de volgende: 1°. kan men er zich op beroepen, dat de faillietverklaarde niet tot den handelstand behoorde; 2°. dat de aangeduide daadzaken en omstandigheden, waarop de faillietverklaring is verleend, ongegrond waren; 3°. dat de aangifte niet is geschied volgens de voorschriften der Wet; 4°. dat het faillissement niet bij de regtbank is uitgesproken, welke daarvoor bij de Wet is aangewezen.

Zeer terecht m. i. voegt HOLTJUS daarbij, dat het vonnis niet kan bestreden worden ter zake van de benoeming van den regter-commissaris of de curators, omdat tegen het eerste het middel van wraking is toegelaten en in het tweede voorzien is bij Art. 788 W. v. K., waarbij aan de regtbank de bevoegdheid is toegekend om de curators of een of meerderen hunner te ontslaan en door anderen te doen vervangen,

---

¹⁾ VAN DEN HONERT, *Verzameling van arresten van den Hoo- gen Raad. Afd. Burg. Regt.* II, bl. 107—119.

²⁾ Zie HOLTJUS, *Faillietenregt*, bl. 205.

hetzij op voordragt van den regter-commissaris, hetzij op een met redenen bekleed verzoek van eenen of meer schuldeischers.

De gronden voor het verzet en hooger beroep moeten bestaan hebben op het oogenblik der faillietverklaring; is deze eenmaal uitgesproken en wordt daarna op de eene of andere wijze de schuldenaar in staat gesteld zijne schuldeischers ten volle te betalen, dan kan het vonnis op dien grond niet door middel van verzet of hooger beroep worden vernietigd.

Het P. H. van N. Holland oordeelde er anders over. Bij zijn arrest van 12 Jan. 1843 ¹⁾ vernietigde het een vonnis van de regtbank te Amsterdam, waarbij het verzet van den schuldenaar was verworpen op grond: „dat het beweren van den opposant, dat de geopposeerden geene vordering te zijnen laste zouden hebben, alleen in dien zin moet worden verstaan, dat zij geene vordering te zijnen laste zouden hebben gehad anterior aan de faillietverklaring; dat intusschen uit de geproduceerde stukken bleek, dat de geopposeerden wel en werkelijk vóór de faillietverklaring eene zoodanige vordering hadden, en dat het niet voldoen derzelve, niettegenstaande de door hen geobtineerde condemnatie des opposants en het daarop gevolgde bevel van betaling, de regt-

---

¹⁾ Zie *Regtsgel. Bijblad*, Deel V, bl. 162 sqq.

streeksche aanleiding was geweest tot het provoceren van het faillissement; dat uit de zoo even gemelde stukken alweder duidelijk resulteerde, dat de opposant met betrekking tot de geopposeerden had opgehouden te betalen."

Genoemd Hof vernietigde de faillietverklaring: „daar toch de aard en strekking eener faillietverklaring naar den geest der Wet en in het belang van den koophandel zelven medebrengen, dat hij, die ten onregte of te haastig in staat van faillissement is aangegeven en verklaard, door binnen den voor het verzet bepaalden tijd te voldoen, het bewijs mag leveren, dat hij zijne betaling niet heeft gestaakt, en dat hij bijgevolg geen gefailleerd koopman is."

Zoo ook werd in een vonnis van de Arr. regtb. te 'sGravenhage ¹⁾ geoordeeld: „dat, evenals de schuldeischers of het Openbaar Ministerie het onbetwistbaar regt hebben, om, vóór het wijzen van het vonnis, hun verzoek of requisitoir tot faillietverklaring in te trekken, zij evenzeer bevoegd zijn, om zoolang het vonnis niet in kracht van gewijsde is gegaan, op het verzet of hooger beroep van den failliet, van hun verzoek of vordering af te zien, als wanneer er niemand meer aanwezig zijnde, die als principale partij

---

¹⁾ Zie *Weekblad van het Regt*, N°. 722.

bij het verzoek of de vordering volhardt, de regter buiten magte is, om ambtshalve de faillietverklaring hetzij uit te spreken, hetzij te handhaven.”

Wij kunnen ons noch met de uitspraak van het Hof van Noord-Holland, noch met die van de Arr. Regtb. van 's Gravenhage vereenigen. Art. 766 W. v. K. beveelt bij het verzoek tot faillietverklaring door de schuldeischers de overlegging van het bewijs of de aanduiding van de daadzaken en omstandigheden, waaruit blijkt dat er werkelijk ophouding van betaling plaats gehad heeft. Het is in abstracto niet te bepalen, wat voor die ophouding met betalen vereischt wordt; dit wordt geheel aan het oordeel van den regter overgelaten. Sommigen, en wij aarzelen niet hunne zijde te kiezen, zijn van oordeel dat het niet de vraag is of de schuldenaar niet betalen *kan*, maar of hij niet betaalt, dat zelfs hij, die tijdelijk ophoudt te betalen, failliet kan worden verklaard, en dit wordt bevestigd door Art. 900 W. v. K. waar het middel van surséance bij uitsluiting aan kooplieden wordt toegestaan, die, hetzij door buitengewone omstandigheden, hetzij door andere onvoorziene rampen, buiten staat zijn geraakt om zich op het oogenblik jegens hunne schuldeischers te kunnen kwijten, doch die volgens hunnen staat of balans, door deugdelijke bescheiden gestaafd, aantoonen, dat zij, door het te verleenen uitstel, hun ten volle zullen kunnen vol-

doen. Anderen meenen, dat de insolvabiliteit van den schuldenaar noodig is. Wat hier van zij, dit is in elk geval zeker, dat de regter, aan wien de faillietverklaring is verzocht, slechts den toestand van den koopman tijdens het verzoek of de vordering tot faillietverklaring kan nagaan, en niet beslissen kan, of de schuldenaar na eenen zekeren tijd weder in staat zal zijn zijnen schuldeischers te voldoen.

Van eene betaling der schuldeischers gedurende den termijn van verzet kan ook eigenlijk geen sprake zijn, daar de schuldenaar van regtswege de beschikking en het beheer over zijne goederen verliest, en dus ook het vermogen om aan sommige schuldeischers betalingen te doen; dit geldt evenzeer gedurende den termijn van verzet, omdat het vonnis van faillietverklaring, zooals wij gezien hebben, uitvoerbaar bij voorraad is. Om deze reden kunnen de schuldeischers, wanneer de faillietverklaring eenmaal uitgesproken is, niet van hunne vordering afzien; blijkt het echter naderhand dat de crediteuren ten volle kunnen betaald worden, dan zal ongetwijfeld eene rehabilitatie volgen.

In Frankrijk is de jurisprudentie omtrent deze vraag, evenals bij ons, zeer uiteenlopende ¹⁾.

Eene andere vraag is het, of men, in geval van verzet of hooger beroep, andere gronden voor de failliet-

---

¹⁾ Zie *Magazijn van Handelsregt*. Dl. IV, bl. 216.

verklaring mag opgeven, dan die, welke bij het verzoek tot failliet-verklaring zijn aangevoerd.

Bij een arrest van het Hof van N. Holland van 31 Jan. 1861 ¹⁾ werd beslist, dat, in geval van verzet tegen eene uitgesproken failliet-verklaring het niet zoo zeer de vraag is of de regtbank te regt op de feiten van het request de failliet-verklaring, heeft uitgesproken, dan wel of de opposant zich tijdens die uitspraak werkelijk in den staat van ophouden met betalen, heeft bevonden;

dat hij, indien hij zich daarin bevonden heeft, volgens art. 764 W. v. K. failliet verklaard moet worden; dat derhalve, behalve het feit in het request tot failliet-verklaring geposeerd, ook andere feiten mogen worden aangevoerd en bewezen, ten behoeve dat er ten tijde van het faillissement werkelijk ophouding van betaling heeft bestaan."

Men heeft daartegen m. i. te regt aangevoerd, ²⁾ dat dit in strijd is met Art. 766 W. v. K., waar, bij het verzoek tot failliet-verklaring, wordt gevorderd de overlegging van het bewijs of de aanduiding van de daadzaken en omstandigheden, waaruit blijkt, dat er werkelijk ophouding van betaling plaats heeft.

---

¹⁾ Zie de belangrijke procedure tusschen J. K. JOB lid der firma BLOEMINK en Co. en BOELE EN ZOON. Mag. v. H. III, bl 67.

²⁾ Mag. v. H. III, 319, Arr. H. R. 14 Nov. 1861. W. v. h. R. n°. 329.

Het is zeker waar, dat de hoogere regter te beoordeelen heeft of er al of niet ophouden van betaling is, maar even waar is het, dat dit moet *blijken* bij het verzoek der schuldeischers.

Neemt men dit niet aan, dan wordt de bepaling van Artikel 766 aanmerkelijk verzwakt, en de schuldenaar, aan wien onze wet geene middelen toekent om de faillietverklaring te voorkomen, zal dan nog meer aan ligtvaardige verzoeken tot faillietverklaring van de zijde der schuldeischers blootgesteld zijn.

Voor dat wij een aanvang maken met de afzonderlijke beschouwing van het regt des schuldenaars, moeten wij ons nog een oogenblik bezig houden met eene vraag, die de regtsmiddelen tegen het vonnis van faillietverklaring in 't algemeen betreft, namelijk of de procedure van het verzet en hooger beroep moet geschorst worden, wanneer er eene vervolging wegens bankbreuk is ingesteld.

Bij het zoo even genoemde arrest van het Prov. Hof van Noord-Holland van 12 Januarij 1843 werd tevens de conclusie door het Openbaar Ministerie, bij monde van den Advokaat-Generaal Mr. D. C. VAN DER KEMP, genomen, verworpen.

Tijdens de procedure van het verzet tegen het vonnis van faillietverklaring, was er tegen den gefailleerde eene strafvervolging aangevangen wegens bedriegelijke bankbreuk, en nu oordeelde het Openbaar

Ministerie, dat, daar de instructie der strafzaak nog aanhangig was, en het arrest of vonnis in die strafzaak te wijzen, naar aanleiding van Art. 1955 B. W., van invloed zou kunnen en moeten zijn op de in deze gedane burgerlijke regtsvordering, deze regtsvordering behoorde geschorst te blijven gedurende den loop der regtsvervolging tot straf, en dat er alzoo voor als nog geene termen aanwezig waren, om in eenig onderzoek te treden van de grondeu, waarop de appellant zijn hooger beroep deed rusten.

Het O. M. was dus van meening, dat, al deed de schuldenaar verzet tegen zijne failliet-verklaring, en al werd hij in zijn verzet ontvankelijk verklaard, hem dit niets zoude baten, daar de vervolging wegens bankbreuk toch voortgang zou kunnen hebben, m. a. w. dat er bankbreuk kan plaats hebben, zonder eene voorafgegane failliet-verklaring. Dit nu is de kwestie waarop hier alles aankomt, neemt men de failliet-verklaring als een noodzakelijk vereischte voor bankbreuk aan, dan zal, wanncer de schuldenaar of een schuldeischer in zijn verzet of hooger beroep ontvankelijk wordt verklaard, ook de vervolging wegens bankbreuk moeten ophouden; neemt men dit niet aan, dan zal de burgerlijke procedure, moeten wachten totdat het vonnis is gewezen, waarbij de bankbreuk is uitgesproken.

Door het Hof van Noord-Holland werd hierop

beslist, dat, zoolang de vraag of de appellant werkelijk in staat van faillissement is, bij den burgerlijken regter onbeslist blijft, de regtsvordering ter zake van bedriegelijke bankbreuk, indien men deze afhankelijk stelt van eene failliet-verklaring, ook geenen voortgang hebben kan, weshalve de loop der criminele procedure wel aan den afloop der burgerlijke regtsvordering, maar deze niet aan gene ondergeschikt is.

De redactie van het Regtsg. Bijblad hechtte zijne goedkeuring aan deze uitspraak, en voegde er bij, dat er geen twijfel kan bestaan omtrent het vereischte eener failliet-verklaring voor de vervolgiug wegens bankbreuk, daar in de wet van 10 Mei 1837 in bijna iedere bepaling gesproken wordt van daden van den *gefailleerden*, d. i. van den, door den regter failliet-verklaarden, koopman.

Door den hoogleeraar HOLTJUS ¹⁾ wordt dit gevoelen niet gedeeld, hij zegt, dat een staat van faillissement, die door den regter niet is uitgesproken, *in civilibus* niets, in *criminalibus* zeer veel uitwerkt.

Hij vervolgt aldus: „Het criminele regt van den C. P., Art. 402 e. v., en van den C. d. C. B. III. T. IV. bij ons bekrachtigd bij de wet van 10 Mei 1837, houdt iemand, door eigen schuld gefailleerd,

---

¹⁾ *Faillieten regt* bl. 39 en 40.

voor, eenen bankeroetier en zal daarbij niet vragen, of de faillite ook door den burgerlijken regter is verklaard of uitgesproken.

Het zal genoeg zijn, dat de schuldenaar zijne betalingen gestaakt, en verder daden, bij de wet als *culpa lata* of *dolus* beschouwd, gepleegd hebbe, om hem te doen veroordeelen. In zoo verre bestaat er ook nu nog faillissement met gevolg, zonder verklaring. Oogenschijnlijk brengt ook het belang der maatschappij niet anders mede. Wannecr er een misdrijf gepleegd is, moet de bestraffing daarvan niet door het stilzitten van de schuldeischers worden tegengehouden; een faillissement door eigen schuld is een misdrijf, een delict of een crimen, waarop de wet hare straffen stelt.”

Hetzelfde wordt beweerd door den heer von BONNINGHAUSEN ¹⁾.

Door beide partijen wordt dus de wet van 1837 aangevoerd als bewijs hunner stelling.

Slaan wij nu die wet op, dan zien wij, dat inderdaad overal gesproken wordt van *den gefailleerde* die bankroet wordt verklaard. Reeds Art. 2 zegt: „als enkel bankbreukige zal worden vervolgd en zal zoodanig worden verklaard de *gefailleerde* koopman, die” enz.

---

¹⁾ Zie zijne *Observationes ad legem* 10 Maji anni 1837 de bancaeruptorum delictis et poenis (L. B. 1851).

Doch in welken zin moet men de uitdrukking „gefailleerde” opvatten, in den zin van den *Code de Comm.* of in den zin van ons Wetboek? Tusschen beiden bestaat groot verschil. De Fransche schrijvers toch nemen over het algemeen aan, dat men ook failliet kan zijn zonder een vonnis van den burgerlijken of handels regter, en gronden hunne meening daarop, dat in Art. 437 C. d. C. gezegd wordt: „Tout commercant, qui cesse ses paiemens *est* en état de faillite.” Bij ons echter is eene failliet-verklaring een noodzakelijk vereischte voor het bestaan van faillissement.

Dit vereischte blijkt voornamelijk uit de memorie van toelichting bij de herziene ontwerpen van 1835: „Art. 1 bevat den algemeenen regel, dat degene, die ophoudt te betalen in staat, van faillissement moet worden verklaard, hetzij op zijne eigene aangifte, hetzij op verzoek van een of meer schuldeischers, hetzij op requisitoir van het Openbaar Ministerie. Dit voorschrift verschilt in zooverre van Art. 660 des wetboeks van 1830, dat het in de eerste plaats tot den staat van faillissement eene *regterlijke verklaring* vereischt, en derhalve het ophouden van betaling wel aan den schuldenaar volgens Art. 2 (nu 765) de verpligting oplegt, om daarvan aangifte te doen, en hij, bij ontstentenis daarvan, wel kan worden gestraft, doch het eigenlijk faillissement, ten gevolge

eener regterlijke beschikking zijnen aanvang moet nemen; — terwijl in de tweede plaats, in zekere bepaalde gevallen, ook aan het O. M. de bevoegdheid tot het vorderen der failliet-verklaring is verleend.”

De wet van 10 Mei 1837 was bestemd om met 1 Oct. 1838 in werking te komen, en dus naast het nieuwe Wetboek van Koophandel en Burgerlijk Regt te staan, zij verwijst in sommige artikelen zelfs naar het W. v. K. van 1838; men moet deze wet dus als een onderdeel van laatstgenoemd wetboek beschouwen, en het beginsel, dat in het W. v. K. geldt, zal dus ook in de wet van 1837 moeten aangenomen worden. Dat zij geschreven is onder den invloed van den Code de Comm. is niet te ontkennen; Art. 34° draagt daarvan de blijken. Wij lezen daar, dat de gefailleerde koopman, die bij *faillissement* der vennootschap, onder welker firma hij handelde, niet zal hebben opgevolgd het Art. 2 van den I^{sten} titel des III^{den} boeks van het Nederlandsch Wetboek van Koophandel (dat, wanneer de vennootschap onder eene firma heeft opgehouden te betalen, de aangifte moet inhouden den naam en de woonplaats van elk der hoofdelijk voor het geheel verbondene vennoten) als enkel bankbreukige zal kunnen vervolgd worden en als zoodanig verklaard. „Faillissement” wordt hier gebruikt voor „ophouden van betaling”, want de aan-

gifte moet natuurlijk aan de faillietverklaring voorafgaan en geschieden, wanneer de vennootschap ophoudt met betalen.

Doch, zooals door den heer Mr. A. de Vries ¹⁾ wordt aangetoond, blijkt uit het wijzigen van sommige bepalingen, dat men de wet op de enkele en bedriegelijke bankbreuk heeft willen inrigten naar het Nederlandsch Wetboek van Koophandel. Als zoodanig noemt hij 1°. art. 586¹ C. d. C., volgens hetwelk de Fransche failliet kan veroordeeld worden wegens bankbreuk, „si les dépenses de sa maison, qu'il est tenu d'inscrire *mois par mois* sur son livre-journal, sont jugées excessives,” en dat in de wet van 1837 is overgenomen met weglating van het *mois par mois*, omdat dié maandelijksche enunciatic der huishoudelijke uitgaven in het dagboek in het Wetboek van Koophandel niet gevorderd wordt; en 2°. art. 597 C. d. C., dat in art. 9 der wet van 1837 is overgegaan met verandering der uitdrukking: „*vérification et affirmation des créances*” in „verificatie en eedsprestatie.”

Men kan dus veilig aannemen, dat, waar laatstgenoemde wet spreekt van een' gefailleerde, hierbij aan eenen failliet-*verklaarde* moet gedacht worden, en

¹⁾ Zie zijne uitvoerige verhandeling over deze quaestie in de Regtsgeleerde opstellen van Mr. M. DES AMORIE VAN DER HOEVEN en Mr. A. DE VRIES bl. 141, sqq.

dat men dus niet wegens bankbreuk kan vervolgd worden, vóórdat er eene falliet-verklaring heeft plaats gehad ¹⁾.

Het is zeker waar, wat de hoogleeraar HOLTJUS en de schrijver van de zoo even vermelde dissertatie zeggen, dat men zoodoende het van de crediteuren zal laten afhangen, of er eene vervolging wegens bankbreuk zal ingesteld kunnen worden, of niet; het is echter minder juist, dat hierdoor een misdrijf onvervolgd blijft, want vóórdat er eene fallietverklaring is geprovoceerd, bestaat er nog geen misdrijf van bankbreuk.

Nemen wij een oogenblik aan, dat bankbreuk onafhankelijk is van fallietverklaring, dan zullen er zich dadelijk moeilijkheden voordoen.

Een zeker koopman houdt op met betalen, en wel door eigen schuld. De strafregter vervolgt hem wegens bankbreuk, en hij ontvangt de daarop gestelde straf. Hoe zal het nu met zijn goed gaan? De crediteuren toch hebben regt daarop, en het zal dus noodig zijn, het onder beheer van eenen of meer curators te brengen. Wie zal nu deze curators be-

---

¹⁾ Het gevoelen van den heer HOLTJUS wordt ook bestreden door Prof. T. M. C. ASSEK in de recensie der dissertatie van den heer VAN DER DRIFT, over faillissement van vennootschappen onder eene firma, geplaatst in *Themis* 1867, 3^e stuk.

noemen? De strafregter? Dit is in strijd met de wet, want de curators worden slechts benoemd bij het vonnis van faillietverklaring, en dit kan alleen verkregen worden door de aangifte van den schuldenaar, het verzoek der schuldeischers, en in zeer enkele gevallen door het Openbaar Ministerie, en zal dus in vele gevallen achterblijven. De bankbreukige zal dan civiliter zijne regten behouden en crimina-liter verliezen, want van al de gevolgen, die anders eene faillietverklaring na zich sleept, blijft de schuldenaar nu natuurlijk vrij gesteld.

Om alle deze redenen meenen wij, dat bankbreuk zonder eene voorafgaande faillietverklaring onbestaanbaar is. Is dit zoo, dan zal de strafregter, in geval van verzet of hooger beroep tegen laatstgenoemd vonnis, natuurlijk het best doen, zijne vervolging te staken, totdat op dat verzet of hooger beroep een vonnis zal zijn geweest, want wordt het vonnis van faillietverklaring vernietigd, dan zal ook zijne uitspraak omtrent de bankbreuk vervallen.

§ 3.

Wij willen nu overgaan tot de afzonderlijke behandeling van het regt van den schuldenaar, en zien, waarin het hier genoemde verzet en hooger beroep van dat, in de Burg. Regtsv. beschreven, verschilt.

In Art. 766 W. v. K. wordt aan den regter de bevoegdheid gegeven om den schuldenaar, wanneer een of meer schuldeischers zijne faillietverklaring hebben verzocht, al of niet te hooren; in 't eerste geval heeft hij een regt van hooger beroep, in 't tweede een regt van verzet.

Volgens den algemeenen regel ¹⁾ nu kan men verzet doen, wanneer men bij verstek veroordeeld is. Het vonnis van faillietverklaring, waarbij de schuldenaar niet gehoord is, verschilt daarin van een gewoon vonnis bij verstek, dat het laatste wordt uitgesproken, nadat eene der partijen is opgeroepen en niet verschenen, terwijl bij het eerstgenoemde aan den regter is overgelaten om den schuldenaar al of niet op te roepen, en een regt van verzet is toegekend, ook dan, wanneer hij niet is opgeroepen. De wet beschouwt echter het vonnis van faillietverklaring, waarbij

¹⁾ Zie Art. 81 W. v. E. R.

de schuldenaar niet gehoord is, als een vonnis bij verstek' geweest.

Eene andere bijzonderheid treffen wij in ons Art. aan ten opzichte van den termijn; deze is van veertien dagen en wordt gerekend van den dag der aankondiging in de openbare dagbladen van het vonnis, in Art. 793 *W. v. K.* vermeld, de dag der aanplakking daaronder niet begrepen. Gewoonlijk is het verzet ontvankelijk tot dat het vonnis is ten uitvoer gelegd ¹⁾, hetwelk niet eerder kan plaats hebben dan na verloop van acht dagen na de beteekening aan de partij in persoon of te harer woonplaats ²⁾.

Voor het hooger beroep is de termijn in de gewone procedure drie maanden.

Beide termijnen, in Art. 791 bepaald, worden gerekend van den dag der aankondiging, die de beteekening vervangt. Het vonnis van faillietverklaring is een vonnis van algemeene kracht, dat niet alleen werkt tegen den schuldenaar en de schuldeischers, die de faillietverklaring verzocht hebben, maar zich tot allen uitstrekt die met den schuldenaar in be-

---

¹⁾ Zie Art. 81 *W. v. B. R.*

²⁾ In zaken van koophandel echter kunnen de vonnissen bij verstek geweest ten uitvoer gelegd worden een dag na de beteekening en tot dat er verzet wordt gedaan (Art. 316 *W. v. B. R.*).

trekking staan; openbare bekendmaking was dus onmisbaar.

De dag der aanplakking, zoo lezen wij, wordt niet in den termijn begrepen. Blijkbaar moet hier het woord „aanplakking” door „aankondiging” vervangen worden ¹⁾; wilde men het woord „aanplakking” behouden, dan zou, daar volgens Art. 793 W. v. K. de aanplakking vóór de aankondiging plaats kan hebben, de wet zeggen, dat onder de veertien dagen niet mede gerekend zal worden een dag, die vóór den aanvang dier veertien dagen reeds verstreken kan zijn; leest men daarentegen „aankondiging” dan is de wet duidelijk. Ook in het 4^e lid van ons Artikel en in Art. 845 W. v. K. wordt de *dies termini* niet medegerekend. Is op het verzet van den schuldenaar afwijzend beschikt, dan kan hij daarvan in hooger beroep komen gedurende veertien dagen, nadat het vonnis, op het verzet gewezen, aan hem zal zijn beteekend, de dag der beteekening daaronder niet begrepen.

Zooals wij gezien hebben, geeft ons Artikel een regt van verzet aan den niet gehoorde schuldenaar, en een regt van hooger beroep, wanneer hij wel gehoord is; dit is duidelijk. Nu kan er zich echter

¹⁾ Zie *Mag. v. H., afd. Meng.* I, bl. 46.

een geval voordoen, waarin het onzeker is, of men verzet dan wel hooger beroep moet instellen. Wanneer namelijk op het verzoek van de schuldeischers tot faillietverklaring eener firma een lid der firma is gehoord, en daarop de faillietverklaring gevolgd is; welk van de twee regtsmiddelen zal dan het andere niet gehoorde lid der firma moeten aanwenden?

Dat een der leden van eene firma het regt heeft om tegen hare faillietverklaring op te komen, en het niet noodzakelijk is, dat dit door alle leden of de geheele firma geschiedt, is niet twijfelachtig.

Zoals de Heeren ASSER c. s. ¹⁾ te regt aanmerken, brengt het faillissement van de firma noodwendig de faillietverklaring van de individuële leden mede, zelfs dan, indien zij in hun privé niet hebben opgehouden te betalen, omdat hij, die solidair lid is eener gefailleerde firma, eo ipso een koopman is, die ophoudt te betalen ²⁾; van daar dan ook de bepaling, dat de aangifte eener vennootschap onder eene firma moet inhouden den naam en de

---

¹⁾ Mr. C. D. ASSER c. s., *Wetb. van Koophandel met aantekeningen*, 1^e Uitg. bl. 283.

²⁾ Het tegenovergestelde gevoelen, voorgestaan door den Heer HOLTJUS t. a. p. bl. 226, schijnt met het oog op de Nederlandsche wet, die aan de vennootschap onder eene firma geene regts-persoonlijkheid toekent, moeilijk vol te houden.

woonplaats van elk der hoofdelijk voor het geheel verbondene vennoten, en dat de verzegeling, zoowel in het hoofdkantoor als in de woningen van elken voor 't geheel verbonden vennoot, plaats heeft. De firma als zoodanig is alleen niet failliet, maar ook elk der vennoten. Deze kunnen natuurlijk opkomen tegen hunne faillietverklaring. Daarbij komt, dat het faillissement de vennootschap ontbindt, en er wegens de voorloopige tenuitvoerlegging dus tijdens het verzet geene vennootschap bestaat, maar zooveel gefailleerde kooplieden als er leden der vennootschap waren.

De beantwoording der zoo even gestelde vraag hangt dus slechts daarvan af, of de eene vennoot, wanneer deze gehoord wordt, moet geacht worden de geheele firma en dus ook den niet gehoorde medevennoot te vertegenwoordigen; is dit het geval, dan zal laatstgenoemde hooger beroep, zoo niet, dan zal hij verzet moeten instellen.

In de bekende zaak van de firma *ERVEN BLOEMINK & Co.*, die op verzoek van *G. BOELE & Co.* was failliet verklaard, kwam deze quaestie voor ¹⁾.

De Heer *KARSEBOOM*, lid der eerstgenoemde firma, was alleen gehoord, en had in de faillietverklaring be-

---

¹⁾ Zie *Mag. v. H.* 1, bl. 208.

rust; de Heer Job echter, het andere lid, was wel opgeroepen, doch niet verschenen. Deze kwam tegen de faillietverklaring in verzet. De Arr. Regtb. te Amsterdam bevestigde het vonnis; zij beweerde, dat hier ten onregte van het regt van verzet gebruik was gemaakt, dat de Heer KARSEBOOM op het verzoek tot faillietverklaring de geheele firma had vertegenwoordigd, omdat, luidens Art. 1676 n°. 1 B. W., in verband met Artt. 1—18 en 29 W. v. K., ieder vennoot van eene maatstap onder eene firma, bij het ontbreken van een strijdig en tegenover derden werkend beding, geregtigd is voor de maatschap te handelen en die te verbinden.

Het Hof van N. Holland bekrachtigde het vonnis, doch de Hooge Raad vernietigde dit arrest, en m. i. te regt. Art. 1676 doelt blijkbaar slechts op het beheer der goederen van de firma en het drijven van den handel, waaronder men zeer zeker niet die handelingen kan begrijpen, die betrekking hebben op het al of niet blijven standhouden der firma. Wij lezen daar toch, dat, bij gebreke van bijzondere bedingen omtrent de wijze van *beheer*, de vennoten worden geacht zich over en weder de magt te hebben verleend om, de een voor den ander, te beheeren, en dat hetgeen ieder van hen verrigt ook verbindende is voor het aandeel der overige vennoten, zonder dat hij hunne toestemming heeft bekomen; onverminderd het

regt van deze laatstgemelden, of van een hunner, om zich tegen de *handeling*, zoolang die nog niet *gesloten* is, te verzetten. Ook Art. 17 W. v. K. doelt, zooals de Hooge Raad heeft uitgemaakt, slechts op het drijven van koophandel.

Laat ons nu zien, hoe het hooger beroep en verzet van den schuldenaar plaats heeft.

Het vonnis van faillietverklaring is eene beschikking op request; het hooger beroep zal dus ook bij request moeten worden ingesteld ¹⁾, doch de zaak zelve zal in *contradictorio judicio* moeten behandeld worden, ingevolge het 5° lid van ons Art., waar bepaald is, dat het wordt vervolgd tegen hen, op welker verzoek of vordering, de faillietverklaring is verleend. Dit geldt echter alleen voor het hooger beroep; in de Wet is niets bijzonders bepaald voor het verzet tegen een vonnis op request, men zal dus tot den gewonen regel zijne toevlugt moeten nemen, d.i. tot dagvaarding der tegenpartij.

De Fransche Wet van 28 Mei 1838 laat de geheele vraag, tegen wien het verzet en hooger beroep vervolgd wordt, in 't midden; vandaar dat de Fransche schrijvers omtrent dit punt zeer van gevoelen verschillen.

¹⁾ Zie Art. 345 W. v. B. R.

RENOUARD ¹⁾ is van oordeel, dat het tegen de curators moet plaats hebben; hij is het eens met een vonnis, waarin gezegd wordt: „qu'un tel jugement, qui atteint toute la fortune et même la personne du débiteur, n'est pas rendu dans l'intérêt des requérants, mais dans un intérêt général, celui de tous les créanciers connus ou inconnus; que, par ce motif, il indique en même temps les mesures et les personnes qui doivent protéger la masse des créanciers; qu'il est de principe que toutes les actions, qui intéressent la masse, doivent se diriger contre son représentant.”

Van dezelfde meening is DALLOZ ²⁾.

BRAVARD-VEYRIÈRES ³⁾ zegt, dat het zoowel tegen den schuldeischer, die de faillietverklaring heeft geprovoceerd, als tegen den curator moet gevoerd worden.

BEDARRIDE ⁴⁾ laat deze vraag in 't midden.

Terwijl ons Art. zich nu duidelijk uitdrukt omtrent hen, die de faillietverklaring verzocht of gevorderd hebben, heeft het echter niets uitdrukkelijk beslist omtrent den curator.

¹⁾ *Traité des faill. et banq.* II, p. 387.

²⁾ DALLOZ, *Rép. de législation, in voce faill. et banq.* p. 418.

³⁾ BRAVARD-VEYRIÈRES. *Traité des faill. et banq.* II. p. 666

⁴⁾ BEDARRIDE *Traité des faill. et banq.*

De voormelde Fransche schrijvers zijn, zooals wij gezien hebben, van meening, dat de curator in het geding betrokken is, omdat het hier niet alleen geldt het belang van den schuldeischer, die de faillietverklaring heeft verzocht, maar van alle schuldeischers, die door den curator moeten vertegenwoordigd worden.

Om dezelfde reden hebben ook vele van onze schrijvers zich voor de tegenwoordigheid van den curator in het geding verklaard.

Volgens hen zou de faillietverklaring eene *sententia declaratoria* zijn, niet *geobtineerd* maar *geprovoceerd* door den schuldeischer, die de faillietverklaring verzocht heeft, waarbij geconstateerd wordt een toestand van zaken, welke ten gevolge heeft, dat alle individuele bemoeijingen van des gefailleerden schuldeischers, ter vervolging hunner bijzondere regten, ophouden, dat allen zich aan de wettelijke regeling van den bedoelden staat van zaken moeten onderwerpen, een staat van zaken die de faillietverklaring tusschen den gefailleerde en het *corpus morale* zijner zoowel bekende als onbekende schuldeischers vestigt ¹⁾.

Het is zeker waar dat, zij, die de failliet-verklaring verzocht hebben, niet de eenigen zijn, die bij hare

---

¹⁾ Zie *Regtsg. Bijbl.* V, bl. 167.

vernietiging belang hebben, doch dit is nog geene reden om derden door den curator te doen vertegenwoordigen.

Bij het verzoek tot failliet-verklaring worden evenmin derden gehoord. De vraag, die dan behandeld moet worden, is slechts, of er ophouden van betaling heeft plaats gehad; is dit het geval ten opzichte van eenen schuldeischer, dan geldt het ook voor de anderen. Deze zelfde vraag komt te pas, wanneer de schuldenaar in verzet of hooger beroep komt, en om deze vraag op te lossen is de tegenwoordigheid van den schuldenaar en van hem die de failliet-verklaring verzocht of gevorderd heeft voldoende.

De curator is niet geroepen om in dit geding de belangen van derden te behartigen; de curator is slechts administrateur, hij heeft niet te oordelen over de vraag of het faillissement te regt of ten onregte is uitgesproken, of er al of niet ophouding van betaling heeft plaats gehad; hij is bij het vonnis van failliet-verklaring aangesteld, de instandhouding van zijne qualiteit hangt dus van de uitspraak af. Wie zou hij moeten vertegenwoordigen? De verschillende belangen der andere schuldeischers kent hij niet, omdat hij de schuldeischers zelven nog niet kent; dit is eerst na de verificatie mogelijk. Daarenboven zijn de anderen gerechtigd om, wanneer zij meenen, dat daarvoor gronden aanwezig zijn, de failliet-verklaring van den

schuldenaar te verzoeken, en kunnen ook door middel van tusschenkomst de failliet-verklaring, waartegen verzet is gedaan, handhaven. Wij zijn dus van oordeel, dat de in ons artikel voorkomende woorden: „Het regt van hooger beroep en verzet, hierboven vermeld, wordt vervolgd tegen hen, op welker verzoek of vordering de failliet-verklaring is verleend”, niet moeten worden uitgebreid.

Zelfs wanneer in eerste instantie de curator tegenwoordig was, behoeft hij niet in hooger beroep in het geding geroepen te worden, zoo als te regt beslist is bij een Arr. van het P. H. van Noord-Holland ¹⁾. Is het toch al een gewoonte om in hooger beroep dezelfde personen op te roepen, die in eerste instantie in lite geweest zijn, in de wet is dit nergens uitdrukkelijk bevolen.

Om dezelfde reden, die voor de tegenwoordigheid der curators is aangevoerd, namelijk dat de failliet-verklaring is eene sententia declaratoria, niet geobtimeerd maar geprovoceerd door den schuldeischer, die de faillietverklaring heeft verzocht, hebben sommigen gemeend aan den verzoeker niet de hoedanigheid van eischer te mogen toekennen. Zij noemen den schulde-

---

¹⁾ *Regt in Nederl.* II. bl. 164. sqq.

naar, die verzet doet tegen zijne faillietverklaring, eischer, omdat deze volgens Art. 391 W. v. K. zijn verzet vervolgt tegen hen, die de faillietverklaring verzocht hebben ; terwijl in eerste instantie geene dagvaarding te pas komt, omdat de schuldeischers slechts een verzoekschrift ter griffie behoeven in te dienen, met aanduiding van daadzaken en omstandigheden, waaruit blijkt dat er ophouding van betaling plaats heeft, en er dus ook van geen geding sprake kan zijn. De vraag, wie eischer is, is van belang met het oog op Art. 152 W. v. B. R., waar aan alle vreemdelingen, eischers zijnde, de verplichting wordt opgelegd om, wanneer hunne wederpartij dit verzoekt, zekerheid te stellen voor de betaling der kosten, schaden en interessen, waarin zij zouden kunnen verwezen worden.

Hoeveel er ook voor dit gevoelen te zeggen is, wij kunnen ons daarmee niet vereenigen, want er zijn o. i. te gewigtige bezwaren aan verbonden.

Wij willen niet beweren, dat het vonnis van faillietverklaring, waarbij de schuldenaar niet gehoord is, geheel gelijk is aan een gewoon vonnis bij verstek geweest, want inderdaad strekt zich het vonnis van faillietverklaring verder uit, en wordt daarbij niet alleen in aanmerking genomen of er ophouding van betaling tegenover den verzoeker, maar ook of er eene daad heeft plaats gehad, waaruit *in 't algemeen* de ophouding van betaling blijkt. De vraag, waarop

het hier aankomt, is slechts, hoedanig de wetgever het beschouwd wil hebben; en dan zijn wij van meening, dat hier aan een gewoon vonnis moet gedacht worden en aan een geding, hoewel men niet van twee partijen in den zin van het Wetb. van Burg. Regtstvordering spreken kan. Dit blijkt ten duidelijkste uit de uitdrukking *vonnis* van faillietverklaring en ook daaruit, dat hier, even als tegen een gewoon vonnis, verzet en hooger beroep is toegelaten.

Van eene dagvaarding der tegenpartij wordt wel geene melding gemaakt, doch dit is geen afdoende grond, daar er, zoo als de heer KARSEBOOM ¹⁾ in zijne conclusie opmerkt, meerdere gedingen zijn, welke bij request aanvangen, b. v. de curatelen, de afzetting van voogden enz. Wanneer men de beantwoording der vraag, wie eischer is, van het al of niet bestaan eener dagvaarding wilde doen afhangen, dan zou men, in aanmerking nemende de bepaling van Art. 767 W. v. K., (dat de erfgenamen van den na ophouding van betaling overleden koopman bij exploit moeten worden opgeroepen) tot de vreemde uitkomst geraken, dat de schuldenaar, wanneer hij zelf zich tegen zijne faillietverklaring verzet, eischer is, terwijl, wanneer hij overleden is na de ophouding van betaling, zijne erfgenamen als gedaagden moeten beschouwd worden.

---

¹⁾ Zie *Regtsg. Bijbl.* jaarg. 1851, bl. 671.

Er is hier afgeweken van de gewone manier van procederen, omdat deze waarschijnlijk te veel tijd zoude kosten, en de schuldenaar daarvan misbruik zou kunnen maken. RAUTER ¹⁾ brengt de bijzondere procedure, bij de faillietverklaring aangenomen, onder de *procédures contentieuses extraordinaires solennelles*, en zegt daarvan: „elles n'ont lieu qu'en vertu d'une loi speciale, et pour ce qui n'est pas particulièrement réglé par une telle loi, elles sont conformes à la procédure commune et ordinaire, notammant quant à l'opposition et l'appel.”

De schuldenaar, die verzet doet, kan daarenboven moeijelijk eischer genoemd worden, omdat hij geene nieuwe regtsvordering instelt. Wij vereenigen ons dan ook gaarne met de beslissing van de Arr. Regtbank te Amsterdam, bij vonnis van 26 Nov. 1851 ²⁾, „dat een opposant, die zelf de oorspronkelijke vordering niet heeft aangebragt, en den regtsingang niet heeft aangevangen, bij de behandeling van het verzet geen eischer zijn kan, en zijne partij dus per se eischer is;

„dat zijn verlangen is negatief, ontheffing; dat van zijne partij daarentegen positief, daarstelling van den staat van faillissement; dat de laatste dus ageert aanvallender, de eerste verwerender wijze;

¹⁾ *Cours de Procédure civile Française*. N°. 344.

²⁾ *Regtsg. Bijbl.* jaarg. 1851, bl. 675.

„dat het de vraag is, wat aan de beslissing des regters is onderworpen, wat het onderwerp, wat de cisch is, (W. v. B. R. Art. 5 N°. 3), te weten faillietverklaring; dat het eene ongerijmdheid zou zijn, om de begeerte, integri juris te blijven, eene regtsvordering te noemen; maar dat hij integendeel eene regtsvordering instelt, die van den regter vordert, en op het verzet blijft vorderen, de exceptieve verklaring, dat iemand niet meer integri juris is.”

Ook HOLTJUS ¹⁾ noemt het vonnis van faillietverklaring, waarbij de schuldenaar niet gehoord is, een vonnis bij verstek. „Wanneer namelijk,” zegt hij, „de faillietverklaarde tegen het vonnis, waarbij hij niet gehoord is, opkomt, is dat een gewoon verzet, als waarvan gehandeld wordt in Art. 81 Regtsv.”, en elders ²⁾: „Een vonnis heet het ook in de Fransche wet, ofschoon veeltijds geen belanghebbende partij geroepen of gehoord wordt. In de Amst. Ord. wordt alleen van insolventverklaring gesproken. Evenwel het is eene regterlijke uitspraak, waardoor regten gegeven en genomen worden, waartegen verzet en hooger beroep kan plaats hebben, welke derhalve, in den vollen zin, een vonnis worden kan, en ook voor dien tijd in eene ruimere beteekenis wel zoo heeten mag.”

¹⁾ *Ned. Faillietenregt.* bl. 213.

²⁾ t. a. p. bl. 57.

Evenzoo zegt PARDESSUS: ¹⁾ „cette opposition a tous les caractères de celles, qui sont faites aux jugemens par défaut contre parties non comparantes.”

DALLOZ, ²⁾ RENOUEARD, ³⁾ en BEDARRIDE ⁴⁾ noemen allen het vonnis van faillietverklaring, uitgesproken bij afwezigheid van den schuldenaar, een vonnis bij verstek.

Wanneer het nu als zoodanig moet aangemerkt worden, dan zal ook noodzakelijk hij die het verzoek doet, eischer moeten zijn, en niet hij die zich verzet. Ook de bepalingen van Art. 87 W. v. B. R., dat de opposant, die zich voor de tweede maal bij verstek laat vonnissen, niet meer ontvangen zal worden tot het doen van een nieuw verzet, en van Art. 88 W. v. B. R., dat de vonnissen bij verstek, waarvan de tenuitvoerlegging niet begonnen is, binnen zes maanden na derzelver uitspraak, als niet gewezen zullen beschouwd worden, zullen dus hierop van toepassing zijn. Het laatste geval zal zich zeker niet dikwijls voordoen, doch er zijn voorbeelden van te vinden ⁵⁾.

¹⁾ PARDESSUS *Droit Commercial* III. § 1112.

²⁾ DALLOZ t. a. p. 1331.

³⁾ RENOUEARD t. a. p. II. pag. 179.

⁴⁾ BEDARRIDE t. a. p. 1177.

⁵⁾ RENOUEARD t. a. p. II. pag. 389.

Wij hebben dus gezien *hoe* het verzet en hooger beroep plaats heeft; hetgeen nu behandeld moet worden is, in welk geval de schuldenaar dit regt heeft. Ons Art. heeft niet voorzien in het geval, dat de schuldenaar zelf aangifte heeft gedaan en eene faillietverklaring het gevolg is geweest; noch, dat er op de aangifte van den schuldenaar afwijzend is beschikt. Heeft hij ook in deze beide gevallen regt van hooger beroep?

Art. 791 zegt, dat hij die in staat van faillissement is verklaard *hetzij ten verzoeke van schuldeischers, hetzij op de vordering van het Openbaar Ministerie*, het regt van hooger beroep en verzet heeft. Blijkbaar wordt hier het geval van eigen aangifte uitgesloten. Heeft er slechts aangifte plaats gehad, en is er nog geene faillietverklaring op gevolgd, dan kan hij ze terugnemen, omdat, zoo als HOLTJUS ¹⁾ opmerkt, het alleen de regterlijke verklaring is waardoor de faillite stand grijpt, en uit de gedane aangifte de regtbank wel eene bevoegdheid maar niemand eenig regt heeft verkregen, zoodat ook door het terugnemen geene regten worden gekrenkt.

DALLOZ ²⁾ geeft aan den schuldenaar het regt ook wanneer een vonnis gevolgd is, omdat de aangifte

---

¹⁾ HOLTJUS t. a. p. bl. 60.

²⁾ *Faill. et banq.* 1335.

het gevolg kan zijn eener dwaling. Evenzoo BEDARRIDE ¹⁾).

Wanneer men het ophouden met betalen als vereischte voor de faillietverklaring aanneemt, zal er echter m. i. geene dwaling kunnen plaats hebben, daar de schuldenaar zeer goed weet, of hij schuld-eischers heeft afgewezen, al of niet; wel wanneer men insolvabiliteit als vereischte aanneemt; dan kan zich het geval voordoen, waarvan laatstgenoemde schrijver gewag maakt, namelijk dat een koopman denkt, dat hij moet failleren, omdat hij meent dat een schip, waarmede hij eene aanzienlijke som moest ontvangen, is verongelukt. Eenige dagen na de faillietverklaring, komt het schip aan en daarmede ook het verwachte geld. De koopman was op 't oogenblik zijner aangifte niet insolvabel, er was dus geene reden tot faillietverklaring.

Bovendien kan volgens den C. de C. de schuldenaar ook tegen het vonnis van faillietverklaring opkomen op grond, dat de dag van het ophouden met betalen door de regtbank niet naar waarheid is vastgesteld, daar, zoo als bekend is, het aan den regter is overgelaten om den dag te bepalen, terwijl bij ons steeds de dag der aangifte, van het verzoek of de vordering als zoodanig aangenomen wordt.

---

¹⁾ BEDARRIDE t. a. p. 1182.

Aan de schuldeischers en belanghebbenden komt in geval van eigen aangifte des schuldenaars het regt van verzet wel toe, omdat Art. 791 hun dit geeft in *alle gevallen* van faillietverklaring. Onder *belanghebbenden* begripe men echter niet den schuldenaar zelve, daar de uitdrukking „verzet” op hem niet past.

Maar wat, wanneer op de aangifte van den schuldenaar de regtbank geweigerd heeft eene faillietverklaring uit te spreken? Kan men vooronderstellen dat een koopman, wanneer hij niet opgehouden heeft te betalen, toch opzettelijk aangifte zal doen? Is de regtbank niet verpligt op de aangifte van den schuldenaar de faillietverklaring uit te spreken? ASSER ¹⁾ ontkent het: „wijsselijk, zegt hij, wordt er niet van eenig regt van hooger beroep aan den koopman toegekend, gehandeld, voor het geval dat, nadat hij zelf aangifte heeft gedaan van zijne ophouding van betaling, de regtbank kan goedvinden geene faillietverklaring uit te spreken, omdat in dat geval geen onderzoek naar de gegrondheid van die aangifte te pas komt, en dus eene afwijzing niet denkbaar is; de Wet veronderstelt niet, dat iemand ter verkorting van zijn eigen goeden naam, ooit roekeloos met zoodanige aangifte te werk kan gaan, en laat dus aan

---

¹⁾ Zie *Regtsg. Bijbl.* Dl. III. bl. 480.

den regter geene keus over, om op zoodanige aangifte al dan niet het faillissement uit te spreken; de failliet-verklaring moet van regtswege daarop volgen; een afwijzend vonnis, of geen vonnis zoude met eene regtsweigering gelijk staan."

Ook de PINTO ¹⁾ zegt, dat op het verzoek van den schuldenaar geen afwijzend vonnis kan volgen.

De wet spreekt van *aangifte* van het ophouden te betalen en maakt geene melding van een *verzoek* van den schuldenaar om te worden failliet verklaard zoo als bij de schuldeischers; ook wordt hier niet verlangd, dat de schuldenaar omstandigheden mededeelt, waaruit van de ophouding van betaling blijkt. Het ligt dus niet in de bedoeling der wet om den schuldenaar in dit geval een regt van hooger beroep te geven.

Toch kan de schuldenaar somtijds betrekkelijk voordeel bij de faillietverklaring hebben, b. v. wanneer een vonnis tegen hem bestaat, waaraan lijfswang verbonden is, daar toch volgens Art. 771 W. v. K. van dat oogenblik af, geen vonnis van lijfswang kan worden ten uitvoer gelegd. Niets zal echter voor den schuldenaar gemakkelijker zijn dan eene ophouding van betaling te bewerkstelligen en dus eene afwijzende beschikking tegen te gaan.

---

¹⁾ *Handleiding* bl. 480.

Er kan zich echter één geval voordoen, dat de regtbank afwijzend op de aangifte van den schuldenaar moet beschikken, namelijk, wanneer hij de qualiteit van koopman niet bezit. Dit gebeurde in 1864 ¹⁾. Iemand had aangifte gedaan wegens ophouding van betaling. De regtbank weigerde de faillietverklaring uit te spreken, omdat het niet gebleken was, dat de declarant koopman was geweest.

Het is nu de vraag of de schuldenaar dan in hooger beroep kan komen. Volgens het Hof van N. Holland niet. Het O. M. concludeerde tot niet ontvankelijkverklaring van het appel, omdat, hoezeer ook de appellant zijne door de regtbank niet aangenome hoedanigheid van koopman in hooger beroep voldoende scheen te staven, in Art. 791 W. v. K. echter geenszins het regt van hooger beroep wordt toegekend aan hem, die niet in staat van faillissement wordt gesteld, hoezeer daartoe eigen aangifte hebbende gedaan.

Het Hof, ofschoon op andere gronden, vereenigde zich met de niet-ontvankelijkheid van het hooger beroep bij het volgende arrest:

„O., dat in Art. 791 W. v. K. worden gevonden

---

¹⁾ Zie *Mag. v. H.* VI. bl. 132.

de voorschriften ten aanzien der voorzieningen tegen vonnissen en beschikkingen van regtbanken, waarbij faillietverklaring uitgesproken of tot dat einde gedane verzoeken afgewezen zijn, maar dat daaronder geene bepaling wordt gevonden omtrent een hooger beroep, toekomend aan dengeen, op wiens aangifte, dat hij heeft opgehouden te betalen, de faillietverklaring *niet* is uitgesproken;

„O., dat uit de niet-regeling van *dit* hooger beroep bij gemeld Wetsartikel nog niet van zelf volgt, dat het regt daartoe niet bestaat, maar het de vraag blijft of dat regt uit andere bepalingen der Wet kan worden afgeleid;

„O., dat alleen hij bevoegd is om van een regterlijk vonnis of beschikking in hooger beroep te komen, die daarmede bezwaard is, dat echter degeen, die de aangifte doet, dat hij heeft opgehouden te betalen, bedoeld bij Art. 764 W. v. K., in den zin der Wet niet bezwaard kan zijn met de daarop gevolgde beslissing, dat er geen grond tot faillietverklaring bestaat;

„Dat toch de staat van faillissement van een koopman niet is het onderwerp van een regt, hetwelk deze kan doen gelden, of wel van eene gunst, die hem kan worden verleend, maar het wettelijk en *noodzakelijk* gevolg van de ophouding der betalingen, welke door den regter door middel der faillietverklaring wordt geconstateerd;

„Dat, ten einde den regter met die ophouding van betaling bekend te maken en hem daardoor tot de failliet-verklaring in staat te stellen, de koopman, die zich in dat geval bevindt, volgens Art. 765 W. v. K., verplicht is daarvan aangifte te doen;

„Dat dus die aangifte niet anders is dan de vervulling eener *verplichting*, waarvan de niet nakoming zelfs met straf wordt bedreigd, ¹⁾ en niet de uitoefening van een recht, of het verzoeken van eene gunst, en dat derhalve het vonnis, waarbij, na kennisneming van de aangifte, is verklaard, dat er geen grond tot faillietverklaring bestaat, nimmer als de ontzegging eener vordering, de afwijzing van een verzoek kan worden beschouwd;

„O., dat wel is waar het faillissement aan den failliet eenige voordeelen aanbrengt, bepaaldelijk, die vermeld bij Art. 771 en Art. 848 W. v. K.; dat echter de bepalingen, in deze artikelen vervat, slechts zijn uitvloeisels van het *bestaande faillissement*, waaruit de failliet wel nut kan trekken, maar die evenwel niet anders kunnen worden aangemerkt, dan als voorzieningen, welke in het gemeenschappelijk belang van den failliet en de massa zijner crediteuren noodig of billijk zijn, maar geenszins zijn voorregten aan den koopman, die ophoudt te betalen toegekend,

¹⁾ Art. 3, al. 1 der Wet van 10 Mei 1837, *Staatsbl.* No. 21.

en tot verkrijging waarvan als *doel* hij bevoegd zoude zijn de failliet-verklaring als *middel* te provoceren.

„ O., dat uit dit alles volgt dat de appellant niet bevoegd is om van het vonnis a quo in hooger beroep te komen, verklaart” enz.

Het Hof is dus van oordeel, dat, hoewel de regtbank afwijzend op de aangifte van den schuldenaar kan beschikken, deze echter niet het regt heeft om van het vonnis in hooger beroep te komen.

Zoo als wij gezegd hebben, kan o. i. geen afwijzend vonnis worden uitgesproken op grond dat er geene ophouding van betaling heeft plaats gehad; wel, wanneer het de vraag geldt of de schuldenaar koopman is of niet; en in dit geval heeft hij ook regt van hooger beroep. Het Hof zegt, dat de schuldenaar niet bezwaard kan zijn. Was de faillietverklaring geweigerd op grond van niet ophouding van betaling, dan geven wij dit gaarne toe, nu echter zijn wij van een ander gevoelen. Het is waar, men kan het faillissement op zich zelf niet als een voordeel beschouwen, maar wel, wanneer men te kiezen heeft tusschen faillissement en den staat van kennelijk onvermogen; aan het faillissement toch zijn sommige voordeelen verbonden, b. v. met betrekking tot den lijfswang. Daarom is hij, die eene aangifte gedaan heeft, welke men geweigerd heeft op grond, dat hij geen koopman is, wel degelijk bezwaard.

De aangifte van den koopman, die opgehouden heeft te betalen, is eene verpligting, doch het faillissement is voor den koopman, in tegenstelling van den niet-koopman, een regt.

BRAVARD-VEYRIÈRES ¹⁾ zegt: „Les commercants ont le *droit de faillir*.”

Wij hebben dus gezien, hoe het verzet en hooger beroep van den schuldenaar plaats heeft, en wanneer. Is nu al wat voor den schuldenaar geldt ook van toepassing op zijne erfgenamen, ingeval van Art. 767 W. v. K.?

De Heer DE PINTO zegt „neen,” vooreerst omdat de Wet het hun niet geeft, ten tweede omdat zij er minder belang bij hebben dan de schuldenaar. Bij de andere schrijvers over het faillietenregt vinden wij deze vraag niet behandeld.

Wij kunnen ons met het gevoelen van den Heer DE PINTO niet vereenigen.

Uit het aangehaalde artikel blijkt, dat de wet de erfgenamen als partij in de zaak beschouwd; zij worden bij exploit opgeroepen. Waarom zou hun dan het regt van hooger beroep niet toekomen?

---

¹⁾ BRAVARD-VEYRIÈRES, I. pag. 5.

§ 4.

Behalve de schuldenaar hebben ook de schuldeischers, die de failliet-verklaring verzocht hebben, het regt om hooger beroep in te stellen, doch laatstgenoemden natuurlijk dan alleen, wanneer op hun verzoek eene afwijzende beschikking gevolgd is.

De C. de C. heeft in dit geval volstrekt niet voorzien; de meeste schrijvers echter, zoo als BRAVARD-VEYRIÈRES ¹⁾, BEDARRIDE ²⁾ en RENOARD ³⁾ zijn van oordeel, dat hun dit regt moet worden toegekend.

Art. 791 W. v. K. geeft hun dit uitdrukkelijk, maar zegt noch hoe dit hooger beroep moet plaats hebben, noch tegen wien het vervolgd wordt. Over beide deze punten kan evenwel geen verschil bestaan. De schuldeischers hebben zich bij request tot de regtbank gewend om de faillietverklaring van hunnen schuldenaar te verzoeken, zij moeten dus ook bij request in hooger beroep komen, want in Art. 345 W. v. B. R. is bepaald, dat het hooger beroep van beschikkingen op request bij den hooger regter insgelijks bij request aangebragt wordt. Is dit zoo, dan kan er ook niet van eene eigenlijk

---

¹⁾ Zie BRAVARD-VEYRIÈRES, t. a. p., pag. 665.

²⁾ Zie BEDARRIDE, t. a. p., 1195.

³⁾ Zie RENOARD, t. a. p., pag. 402.

gezegde tegenpartij sprake zijn; de bepaling van Art. 766 W. v. K. zal dan gelden, de regter zal bevoegd zijn den schuldenaar al of niet te hooren ¹⁾). Wordt nu op het hooger beroep der schuldeischers de faillietverklaring uitgesproken, dan kan de schuldenaar ook hiertegen in verzet komen, onverschillig of hij in eersten aanleg gehoord of niet gehoord is ²⁾).

De Heer DE PINTO ontkent dit, omdat de Wet in Art. 791 zeer volledig en uitvoerig al de regtsmiddelen beschrijft, welke kunnen te stade komen tegen iedere regterlijke beslissing vallende op het verzoek tot failliet-verklaring, en zij echter dit middel niet geeft, omdat in het tweede lid van het Artikel kennelijk en duidelijk alleen de rede is van het verzet tegen *een vonnis in eersten aanleg* niet van *een arrest in hooger beroep*.

Dat men geene andere regtsmiddelen, behalve de in Art. 791 genoemden kan aanwenden, is zeker; het blijkt uit de memorie van toelichting ³⁾).

„Het opstel,” zoo lezen wij, „bepaalt de wijze „waarop, en den termijn, binnen welken de schulde- „naar en alle andere belanghebbenden, hetzij door

¹⁾ Evenzoo DIEPHUIS, *Handboek voor het Nederlandsch Handelsregt*, bl. 222.

²⁾ *Regtsg. Bijbl.* III, bl. 429. Van hetzelfde gevoelen is de Heer DIEPHUIS, t. a. p., pag. 223.

³⁾ VOORDUIN, X. bl. 727.

„ middel van verzet, hetzij door middel van hooger
 „ beroep tegen de faillietverklaring, of de schuld-
 „ eischers tegen de weigering van hun verzoek zul-
 „ len kunnen opkomen. *Een en ander achtte de Re-
 „ gering op die wijze behoorlijk geregeld te zijn.*” Men
 zou echter te ver gaan, wanneer men wilde beweren,
 dat hieruit volgt, dat men het in ons Art. gegeven
 verzet niet op het arrest van het Hof mag toepas-
 sen, en onbillijk zijn tegen den schuldenaar, daar
 er, zoo als de Heer E. J. ASSER ¹⁾ opmerkt, rede-
 nen kunnen bestaan, die hem belet hebben tijdig
 op te komen, en hij, daar het hooger beroep bij
 request ingesteld wordt, onwetendheid daarvan zou
 kunnen voorgeven, en niettemin gewigtige gronden
 tegen de failliet-verklaring kan hebben in te brengen.

Ook de bepaling van Art. 766 W. v. K. heeft
 strikt genomen slechts betrekking op de Arr. Regt-
 bank. „ De Arrondissements-Regtbank,” aldus luidt
 zij, „ beschikt met den meesten spoed op het ver-
 zoekschrift, zij (dus de Arr. Regtbank) is bevoegd”
 enz.; desniettemin past de Heer DE PINTO dit op
 den regter in hooger beroep toe.

Wat voor de schuldeischers geldt, wanneer hun ver-
 zoek tot failliet-verklaring van den schuldenaar is
 afgewezen, is niet van toepassing op het Openbaar

---

¹⁾ *Regtsg. Bijblad*, III. bl. 429.

Ministerie. Wanneer deszelfs vordering tot faillietverklaring is afgewezen, kan het niet in hooger beroep komen.

Tijdens de discussie over Art. 791 W. v. K. werd voorgesteld om aan het Openbaar Ministerie het recht van hooger beroep toe te kennen. De Regering achtte zulks echter ondoelmatig; indien de Regtbank geene gronden tot faillietverklaring heeft gevonden, en geen enkele schuldeischer sedert is opgekomen, zou men te ver gaan, meende zij, door aan het Openbaar Ministerie het recht van hooger beroep toe te kennen ¹⁾.

§ 5.

Art. 791 W. v. K. geeft, zoo als wij gezien hebben, een recht van verzet aan de schuldeischers, die de faillietverklaring niet verzocht hebben en aan de belanghebbenden, en hooger beroep, wanneer op dit verzet een afwijzend vonnis is gevolgd.

De termijn voor dit verzet vastgesteld, is dertig

¹⁾ VOORDUIN, t. a. p. X. bl. 727.

dagen, en voor het hooger beroep veertien; de dag van aankondiging en beteekening wordt, even als in het eerste door ons behandelde geval, daaronder niet begrepen.

Volgens het ontwerp van 1825, Art. 14, konden de schuldeischers slechts gedurende 14 dagen na den dag der aanplakking van het vonnis in verzet komen. Men vreesde dat deze termijn te kort zou zijn. „Le délai pour appeler, fixé par le § 2 de cet article,” zeide de 6e Afdeeling, „fait craindre qu’il ne soit trop court, quand il y a des créanciers étrangers ou éloignés du lieu de l’ouverture de la faillite, la section désire qu’il soit remédié à cet inconvénient par la faculté qu’on laisserait au tribunal, de prolonger ce délai, ou de l’étendre à raison de la distance, où se trouvent les intéressés.” In de nieuwe redactie van 1825 werd in plaats van veertien, dertig dagen gesteld. Men had het, luidens de antwoorden der Regering, te willekeurig geacht, om in Art. 14 aan de Regtbank het vermogen toe te kennen, om de termijnen van verzet te bepalen, maar ze liever verlengd.

Deze termijn werd ook in het ontwerp van 1835 aangenomen, en duidelijkheidshalve werd er bij gevoegd, dat alle termijnen in het Art. vermeld, zullen loopen, zonder aanzien van de woonplaats der schuldeischers en andere belanghebbenden.

Wie die belanghebbenden zijn, hebben wij reeds met een paar woorden gezegd. Het zijn in het algemeen zij, die zich met den faillietverklaarden schuldenaar hebben ingelaten, zonder juist schuldeischers te zijn; b. v. zij, wier handelingen door de faillietverklaring zouden worden vernietigd ingevolge de bepalingen van Artt. 773—777 W. v. K.

De C. de C. drukt zich omtrent dit verzet niet zoo duidelijk uit als ons Artikel. In Art. 580 maakt hij slechts melding van eene »opposition de la part du failli et de toute autre partie intéressée»; in het daarop volgende artikel spreekt hij van „une demande des créanciers tendant à faire fixer la date de la cessation des payements à une époque, autre que celle qui résulterait du jugement déclaratif de faillite ou d'un jugement postérieur.”

Hierdoor ontstond de kwestie of men onder „toute partie intéressée” van Art. 580 ook de schuldeischers moest begrijpen. DALLOZ ¹⁾, RENOUEAU ²⁾ en BRAVARD-VEYRIÈRES ³⁾ beantwoorden deze vraag bevestigend, daar men moeilijk zou kunnen beweren, dat de

---

¹⁾ DALLOZ, t. a. p. 1345.

²⁾ RENOUEAU, t. a. p. II. pag. 393.

³⁾ BRAVARD-VEYRIÈRES, II. pag. 653.

schuldeischers geene belanghebbenden bij het vonnis van failliet-verklaring zijn; BEDARRIDE ¹⁾ ontkennend. „Il est certain,” zegt hij, „que si le failli acquiesçait à la déclaration de faillite, les créanciers ne pourraient, sous aucun prétexte, être admis à la quereller.”

Dit argument bewijst echter te veel, want het geldt evenzeer voor de belanghebbenden; terwijl dezen toch uitdrukkelijk in Art. 580 C. d. C. het regt van verzet wordt toegekend.

Om onder de belanghebbenden gerekend te kunnen worden, moet het belang materiëel zijn; affectie of betrekking van familie of aanverwantschap is daartoe niet voldoende. Zoo werd ook bij een vonnis der Arr. Regtbank te Amsterdam van 4 (of 2) Febr. 1846 ²⁾ geoordeeld, dat de betrekking van stiefzoon op zich zelve geen genoegzamen grond oplevert, om als belanghebbende bij het faillissement des stiefvaders te worden beschouwd.

Iets anders is het, wanneer de vader zich verzet tegen het faillissement van zijnen minderjarigen zoon. Daargelaten de vraag of een minderjarige in staat van faillissement kan gesteld worden, (die m. i. ont-

¹⁾ BEDARRIDE, t. a. p., 1178.

²⁾ *Weekblad v. h. R.*, No. 676 en 709.

kennend moet beantwoord worden ¹⁾, daar de minderjarige geen koopman zijn kan, en de koopman alleen kan worden failliet verklaard), zoo is het toch zeker, dat, wanneer dit eenmaal heeft plaats gehad, de vader in verzet kan komen; doch het verzet, door den vader ingesteld, is in dat geval een ander, dan waarmede wij ons op dit oogenblik bezig houden, namelijk het verzet van den schuldenaar zelve, omdat de vader dan voor zijnen zoon optreedt, gelijk is beslist bij een vonnis van de Arr. Regtbank te 's Gravenhage ²⁾.

Doch ook ten aanzien van hen, die een materiëel belang bij de faillietverklaring hebben, bestaat er verschil van gevoelen. Kan men b. v. als zoodanig den commanditair vennoot aanmerken, als de gererende vennoot is failliet verklaard?

Wij verkeeren hier in een geheel ander geval dan bij het faillissement der vennooten onder eene firma; deze zijn, zoo als wij reeds gezien hebben, door het faillissement der vennootschap ook afzonderlijk als kooplieden failliet; de commanditaire vennoot echter kan niet als zoodanig failliet gaan, daar hij niet ver-

---

¹⁾ Heeft de minderjarige handligting bekomen, dan belet niets, dat hij in staat van faillissement verklaard worde.

Zie Mr. J. DE WAL, *het Nederlandsche Handelsregt*, Deel III. pag. 27.

²⁾ Zie *Weekblad van het Regt*, 722.

der aansprakelijk is dan voor de ingebragte gelden. Terwijl dus eerstgenoemden het recht van verzet hebben, waarvan in Art. 791 2° wordt melding gemaakt, zal laatstgenoemde, wanneer hij een recht van verzet heeft, altijd dat moeten instellen als belanghebbende.

Volgens HOLTJUS en RENOARD kan hij zich tegen het vonnis verzetten; volgens andere schrijvers, zoo als DALLOZ en BEDARRIDE, niet, omdat de commanditaire vennoot vertegenwoordigd wordt door den regerenden, en wanneer laatstgenoemde zich heeft aangegeven, of op het verzet of de vordering geen hooger beroep of verzet heeft ingesteld, de commanditaire vennoot daarin moet berusten. Het vertegenwoordigen strekt zich m. i. echter, even als bij de vennootschap onder eene firma, niet zoo ver uit, dat, wanneer van het al of niet blijven bestaan der vennootschap sprake is, het ook dan nog van toepassing zou zijn. Dat de commanditaire vennoot daarentegen belanghebbende is wegens het door hem geschoten geld, zal wel niemand ontkennen. Aan hem komt dus het recht van verzet toe.

Ofschoon de hypothecaire schuldeischers minder belang bij de failliet-verklaring van hunnen schuldenaar hebben, dan de anderen, daar zij boven hen bevoorregt zijn, kunnen zij toch daartegen in verzet komen, wanneer zij aantonen bij het al of niet in

stand blijven van het faillissement belang te hebben; b. v. wanneer het faillissement de vernietiging der hypotheek ten gevolge zou hebben, naar aanleiding van het bepaalde in Art. 774 W. v. K.: dat pand of hypotheek, binnen den tijd van veertig dagen vóór den aanvang van het faillissement door den schuldenaar verleend, nietig is, 1°. indien hetzelfde is verleend tot waarborg van vóór dien tijd aangegane verbindtenissen; 2°. indien het tot waarborg van binnen voorschreven termijn aangegane verbindtenissen is toegestaan, en niet dadelijk bij de oorspronkelijke overeenkomst is gevestigd.

Bij eene uitspraak van de Arr. Regtbank te Amsterdam werd dan ook geoordeeld in overeenstemming met de conclusie van den Substituut-Officier van Justitie, Mr. J. MESSCHERT VAN VOLLENHOVEN ¹⁾:

„Dat elk schuldeischer belang heeft bij het al of niet opheffen van het faillissement van zijnen schuldenaar, vermits de staat van faillissement de regten en verplichtingen van schuldeischer en schuldenaar onderling aanmerkelijk wijzigt;

Dat dan ook in Art. 791, alinea 7 W. v. K. het recht van verzet wordt toegekend aan alle schuldeischers zonder onderscheid, mits zij niet zelven de

---

¹⁾ Zie *Regtsg. Bijbl.* V, bl. 793.

faillietverklaring eerst hebben gevraagd, terwijl derden alleen dan het regt hebben, wanneer zij belanghebbenden zijn."

Evenals bij het tweede geval, de afwijzing van het verzoek der schuldcischers, vinden wij hier niet vermeld tegen wien het verzet der overige schuldcischers en belanghebbenden vervolgd wordt. Voordat wij hieromtrent onze meening zeggen, zullen wij eerst moeten nagaan, hoedanig dit verzet beschouwd moet worden. Reeds sedert geruimen tijd bestond hieromtrent bij de Fransche schrijvers groot verschil. De Code van 1807 zeide in Art. 457: "Il (le jugement) sera exécutoire provisoirement, mais susceptible d'opposition; savoir pour le failli, dans les huit jours, qui suivront celui de l'affiche, pour les créanciers présents ou représentés, et pour tout autre intéressé, jusque et y compris le jour du procès-verbal constatant la vérification des créances; pour les créanciers en demeure, jusqu' à l'expiration du dernier délai qui leur aura été accordé."

Naar aanleiding van dit Artikel ontstond de vraag, of het regtsmiddel, hier aan derden toegekend, een gewoon verzet was, dan wel of zij het verzet door derden konden instellen.

Bij arrest van het Hof van Cassatie van 10 Nov. 1824 werd het verzet door derden uitgesloten: "Attendu que l'Article 457 ne permet d'opposition au

jugement qui déclare une faillite ouverte, tant au failli qu'à ses créanciers ou autres intéressés à cette faillite, que dans des délais qu'il a pris soin de fixer lui-même pour chacun d'eux ; que DELCOURT, qui avait intérêt à demander la réformation du jugement, — qui avait fixé l'ouverture de la faillite de Gallée au 21 Nivôse an XI — avait cependant laissé passer le délai fatal, pour former une opposition tardive qui ne pouvait plus être admise ; que, pour infirmer le jugement du Tribunal de commerce, qui avait déclaré cette opposition nulle et de nul effet, la cour royale d'Amiens a cru pouvoir imprimer à cette opposition le caractère de la tierce-opposition, qui n'était susceptible d'aucun délai, et s'appuyer sur les articles 474 et 475 du Code de Procédure Civile, qui formant le droit commun sur l'ordre de procéder en matière purement civile, ne pouvaient exercer aucun empire sur l'ordre de procéder en matière commerciale, réglé par une disposition spéciale et exceptionnelle ; qu'en ce point elle est tombée dans une erreur évidente et a tout à la fois violé l'art. 357 du Code de Commerce, et faussement appliqué les articles 474 et 475 du Code de Procédure Civile.

BOULAY-PATY ¹⁾ meende, dat aan den belangheb-
bende het regt van verzet door derden toekwam,
PARDESSUS ²⁾ meende het tegendeel.

¹⁾ BOULAY-PATY *des faill. et banq.* I. pag. 81.

²⁾ PARDESSUS *Cours de droit commercial* N°. 1111.

Een arrest van het zooeven genoemde Hof van 15 Maart 1860 ¹⁾ gaf het verzet door derden tegen een vonnis, waarbij een vroeger vonnis, ten aanzien van den tijd der opening van 't faillissement, veranderd werd, omdat Art. 457 slechts het regt van verzet gaf tegen het vonnis van faillietverklaring zelf.

Niettegenstaande de nieuwe Fransche fallietwet van 1838 zich hieromtrent duidelijker uitdrukt, is er toch nog twijfel gerezen.

Zoo als wij gezien hebben, geeft Art. 580 C. d. C. aan de belanghebbenden het regt van verzet gedurende eene maand, terwijl Art. 581 C. d. C. bepaalt, dat de schuldeischers geen verzet meer mogen doen na de verificatie, wanneer zij het, door het vonnis vastgestelde, oogenblik der ophouding van betaling willen doen veranderen.

Sommige schrijvers nu, b. v. PARDESSUS, willen aan derden buiten het hun gegeven verzet van eene maand nog het verzet door derden geven, dat aan geen termijn gebonden is, daar het zich kan voordoen, dat de andere belanghebbenden met het vonnis onbekend gebleven zijn, of, hoewel binnen den termijn van verzet kennis van het vonnis gekregen hebbende, echter nog geen verzet kunnen doen, wanneer zij niet binnen dien tijd zijn aangesproken.

---

¹⁾ Te vinden bij RENOARD t. a. p. pag. 385.

RENOUARD ¹⁾ daarentegen is van meening, dat volgens de thans heerschende wet de tierce-opposition moet uitgesloten worden, daar dit blijkbaar de bedoeling van den Wetgever is geweest.

Evenzoo BEDARRIDE, op grond van de algemeene termen, waarin Art. 580 vervat is.

Maar wat zal men aangaande onze wet zeggen?

Zoo als uit het, reeds door ons aangehaalde, gezegde der Regering blijkt, heeft de Wetgever geene regtsmiddelen, behalve die in Art. 791 zijn opgenoemd, willen toelaten. Het geval, dat aan derden de nietigheid hunner handelingen wordt tegenwerpen, hetgeen de Fransche schrijvers uitsluitend op het oog hebben, zal bij ons niet zoo dikwijls plaats vinden als in het Fransche regt, daar de regter het oogenblik, waarop het faillissement begonnen is, niet bepaalt, maar de dag der aangifte, van het verzoek of de vordering dit aanwijst, en slechts enkele handelingen, vóór de fallietverklaring plaats gehad hebbende, worden nietig verklaard.

Zoo als HOLTIVS ²⁾ te regt leert, is het verzet, aan de belanghebbenden gegeven, zelf een soort van verzet door derden, gewijzigd naar de omstandigheden. Waar ons Art. zich niet duidelijk uitdrukt, zal men

¹⁾ RENOUARD II. pag. 386.

²⁾ HOLTIVS *Faillietenregt* bl. 213.

zooveel mogelijk tot de bepalingen omtrent genoemd verzet in Art. 376—381 W. v. B. R. zijne toevlugt moeten nemen, en het in overeenstemming moeten brengen met den aard van het vonnis van faillietverklaring. Hetzelfde gevoelen zijn DE PINTO ¹⁾ en E. J. ASSER ²⁾ toegedaan.

Zoo b. v. zegt ons Artikel noch tegen wien noch op welke wijze het vervolgd wordt; hierbij kan moeilijk het 5^e lid toegepast worden, dat alleen op het verzet van den schuldenaar betrekking heeft; dit blijkt zoowel uit de plaatsing als uit de woorden zelven: „het regt van verzet en hooger beroep, *hier boven vermeld*, wordt vervolgd tegen hen, op welker verzoek of vordering het vonnis van faillietverklaring is verleend.”

Volgens Art. 377 W. v. B. R. moet het verzet door derden worden aangebragt door eene dagvaarding tegen alle de partijen, tusschen welke het vonnis is gevallen. Wie zijn nu hier de partijen? Mag men met den heer E. J. ASSER aannemen, dat de failliet verklaarde en zij, die de faillietverklaring verzocht hebben, moeten godagvaard worden? Zeker niet; hoewel wij van oordeel waren, dat het vonnis, van failliet-

¹⁾ DE PINTO, *Handleiding* II. bl. 480.

²⁾ *Regtsg. Bijbt.* Dl. III. bl. 430.

verklaring, waarbij de schuldenaar niet gehoord is, als een vonnis bij verstek moet beschouwd worden, zeiden wij tevens, dat men den schuldenaar niet voor eens partij in den zin der Burg. Regtsvordering kan houden, maar deze vraag daargelaten, is het blijkbaar de bedoeling van den wetgever geweest, om de oproeping van den schuldenaar hier niet verpligtend te maken, want zelfs wanneer de schuldeischers de faillietverklaring verzoeken, is den regter de verpligting niet opgelegd, hem te hooren. De schuldeischer, daarentegen die de faillietverklaring verzocht heeft, is ongetwijfeld partij in de zaak, en zal dus opgeroepen moeten worden; evenzoo de schuldenaar zelf, wanneer hij aangifte heeft gedaan, en het Openbaar Ministerie, wanneer op diens vordering de faillietverklaring is uitgesproken. Ook dan hebben de overige schuldeischers en belanghebbers regt van verzet, want Art. 791 geeft het hun in *alle gevallen* van faillietverklaring.

Wat wij in het eerste geval aangaande den curator gezegd hebben, geldt ook hier. Deze behoeft niet in het geding gebragt te worden, daar het van de uitspraak afhangt, of zijne qualiteit zal blijven stand houden, al of niet. Ook wordt, zoo als de Heer E. J. ASSER in het *Regtsy. Bijbl.* opmerkt, het rapport van den, bij het betwiste vonnis benoemden, Regter-Commissaris niet vereischt, en is dus de bepaling van het 2^e lid van Art. 812 W. v. K. ten deze

niet toepasselijk, dewijl wij daar niet lezen, dat hij rapporteert in de geschillen, die de faillietverklaring, maar wel die het *faillissement* doet ontstaan, dat is, die, welke opgeworpen worden in zaken, waarin wel over zaken, de faillite massa betreffende, doch niet over de faillietverklaring zelve getwist wordt.

Wanneer wij het verzet der belanghebbenden en overige schuldeischers vergelijken met een verzet door derden, komen wij terstond tot de vraag, of Art. 381 W. v. B. R. hierop van toepassing is. Wij lezen daar, dat, bij verwerping van het verzet, hij, die hetzelfde heeft ingesteld, verwezen kan worden in eene boete, de som van *f* 50 niet te boven gaande, onverminderd de vordering tegen hem tot vergoeding van kosten, schaden en interessen, indien daartoe gronden zijn.

De Heer E. J. ASSER ¹⁾ meent, dat, wanneer een afwijzend vonnis op dat verzet gevolgd is, wel dege-lijk de boete moet worden opgelegd, omdat Art. 298 W. v. B. R. bepaalt, dat, wanneer niet van de regtspleging in zaken van koophandel uitdrukkelijk bij de Wet wordt afgeweken, de gewone regelen van regtspleging gelden; dat hieruit volgt, dat wanneer het uitgemaakt is, dat het laatstgenoemd verzet met

---

¹⁾ *Regtsgeleerd Bijblad*, III. 432.

een verzet door derden gelijk gesteld moet worden, ook de bepaling van Art. 381 W. v. B. R., dewijl de Wet daaromtrent geene uitdrukkelijke uitzondering maakt, ten deze allezins van toepassing is.

De Heer ASSER gaat m. i. te ver, door alle bepalingen van laatstgenoemd verzet op Art. 791 te willen toepassen, want, zoo als de Heer DE PINTO ¹⁾ te regt opmerkt, indien dit de bedoeling der Wet ware geweest, dan had zij hoogst waarschijnlijk eenvoudig naar die Artikelen verwezen.

Men kan niet aannemen, dat de bepalingen omtrent het verzet door derden ook geschreven zijn voor het verzet der schuldeischers en belanghebbenden, doch men zal bij gebreke eener volledige regeling van dit onderwerp in het W. v. K. het best doen, die bepalingen *zooveel mogelijk* analogisch toe te passen en ze dus niet toepassen, wanneer de aard van het verzet op grond van Art. 791 die toepassing niet duldt.

De boete van Art. 381 W. v. B. R. is blijkbaar vastgesteld, om het gebruik van het verzet door derden te beperken, en zooveel mogelijk de vertraging te voorkomen, die het ten gevolge heeft, daar de regter, die over een verzet door derden oordeelt, indien daar-

---

¹⁾ DE PINTO, *Handleiding*, II. bl. 481.

toe gronden zijn, de uitvoering van het aangevallen vonnis kan schorsen, totdat het verzet zal zijn uitgewezen.

Dit nu is op het verzet der belanghebbenden niet van toepassing, daar het vonnis van faillietverklaring door de Wet uitvoerbaar bij voorraad wordt verklaard, en er hier dus geene vertraging mogelijk is.

---

§ 6.

Na de behandeling der verschillende regtsmiddelen en de aanwending daarvan, moeten wij nog nagaan, welke de gevolgen zijn, wanneer het vonnis van faillietverklaring door het verzet of hooger beroep vernietigd wordt.

De schrijvers, die dit onderwerp behandelen, bepalen zich bij het geven van eenige algemeene regels, volgens welke men bij de vernietiging van het vonnis moet te werk gaan; en terecht, want het is eene onmogelijkheid alle de gevolgen aan te wijzen.

Het hierbij geldende hoofdbeginsel is, dat de schuldenaar moet geacht worden nimmer failliet geweest te zijn; hij keert geheel terug in denzelfden toestand, waarin hij zich vóór het faillissement bevond.

Deze regel, hoe eenvoudig ook, zal echter dik-

wijls tot groote moeilijkheden aanleiding geven, wegens de bepaling van Art. 791 alinea 1, dat het vonnis van faillietverklaring uitvoerbaar is niettegenstaande verzet of hooger beroep, te meer, daar deze uitvoerbaarheid bij voorraad zich niet tot voorzorgsmaatregelen bepaalt, zoo als door eene afdeeling bij de discussie over Art. 791 werd voorgesteld, maar zich verder uitstrekt.

Het is mogelijk, dat er hypothecken geroujeerd, dat er betalingen of schenkingen of in het algemeen handelingen, die geacht werden gepleegd te zijn ter bedriegelijke verkorting der regten van de crediteuren, nietig verklaard zijn, dat de curators het bedrijf van den koopman hebben voortgezet, verbindtenissen hebben aangegaan en in naam van den boedel processen hebben begonnen.

De curators moeten rekening en verantwoording afleggen en aan den schuldenaar al het hem toebehoorende uitkeeren.

Zij moeten tegenover den schuldenaar geacht worden als negotiorum gestores gehandeld te hebben, en zullen dus geen regt hebben op het loon, hun bij Art. 863 W. v. K. toegekend.

Wanneer zij verbindtenissen hebben aangegaan, kunnen zij, oock na de vernietiging der faillietverklaring aangesproken worden, doch hebben tegen den schuldenaar eene actie van vrijwaring, zoo als beslist

werd bij vonnis der Arrondissements-Regtbank te Amsterdam van 2 Junij en 26 October 1842, en van 5 Januarij 1843 ¹⁾).

Na de vernietiging der faillietverklaring, als ook wanneer op het verzoek der schuldeischers een afwijzend vonnis gevolgd is, kan de schuldenaar van de schuldeischers schadevergoeding vorderen, op grond van Art. 1401 B. W.

Hiertegen is aangevoerd, dat het niet geheel alleen van de schuldeischers afhangt, of de schuldenaar failliet wordt verklaard, daar de regter over de gegrondheid van hun verzoek oordeelt, en dit verzoek dus nooit den naam van „onregtmatische daad” kan verdienen.

Het is zeker waar, dat het verzoek der schuldeischers voor den regter niet gebiedend is, doch het is niet te ontkennen, dat, zoo de schuldeischers de failliet-verklaring niet verzocht hadden, deze waarschijnlijk uitgebleven zou zijn.

De vraag is hier, zoo als de Heer LICHTENVELT ¹⁾ in zijne conclusie terecht aanmerkt, of het verzoek regtmatic of onregtmatic is geweest. Wanneer nu dit verzoek wordt afgewezen, of de failliet-verklaring

¹⁾ Zie *Regtsg. Bijbl.* IV. bl. 646; V. 235, 676.

²⁾ Zie de *Verzameling van arresten van den Hoogen Raad* door J. VAN DEN HONERT, pag. 113, sqq.

door hooger beroep of verzet wordt vernietigd, dan zal men moeilijk kunnen volhouden, dat de schuldeischer van zijn *regt* heeft gebruik gemaakt, wan zijn verzoek was ongegrond; hij heeft dit regt alleen dan, wanneer er ophouding van betaling heeft plaats gehad, en dat was hier niet het geval.

Zoo heeft het Hof van Noord-Holland bij vonnis van 12 Januarij 1843 beslist: „dat de geïntimeerde door zijne vordering tot failliet-verklaring van den appellant, als de oorzaak van dezelve te beschouwen is, en dat regtens een ieder verantwoordelijk is niet alleen voor de schade, welke hij door zijne eigene daad, maar ook voor die, *welke hij door zijne onvoorzigtige handelwijze veroorzaakt heeft.*”

Neemt men aan, dat de schuldeischers ten allen tijde het regt hebben iemands faillietverklaring te verzoeken, ook dan wanneer hij niet opgehouden heeft te betalen noch koopman is, dan zal hij op den duur aan willekeurige verzoeken blootgesteld worden en zijn goede naam daardoor lijden.

Zoowel door den Hoogleeraar HOLTJUS ¹⁾ als door de heeren ASSER c. s. ²⁾ wordt dan ook aan den schuldenaar het regt van schadevergoeding te vorderen gegeven.

¹⁾ *Faillietenregt*, bl. 219.

²⁾ ASSER c. s. t. a. p. bl. 297.

Op grond van Art. 1408 B. W. zal de schuldenaar ter zake van laster eene actie tegen den schuldeischer kunnen instellen, wanneer deze niet door Art. 1412 B. W. is vervallen. Anders is het, wanneer het Openbaar Ministerie de faillietverklaring heeft gevorderd. Het O. M. toch is in zekeren zin verplicht de faillietverklaring te vorderen, wanneer de schuldeischers zich stilhouden en de schuldenaar zich niet aangeeft, maar voortvlugtig is of zijne goederen verduistert. Men kan de vordering van het O. M. beschouwen als eene inleiding om tot eene vervolging wegens bankbreuk te geraken. Bij Arrest van het Hof van Noord-Holland van 27 Februarij 1843 ¹⁾ werd dan ook in dezen zin eene beslissing genomen, en eene vordering tot schadevergoeding, tegen het Openbaar Ministerie gerigt, van de hand gewezen.

---

¹⁾ *Regtsg. Bijbl.* V. 289.

STELLINGEN.

I.

Minus recte nonnulli statuunt omnes adolescentes post constitutionem Marci Aurelii vel invites accepisse curatores.

II.

Servitus prospectus et ne prospectui officiat in jure Romano idem jus in re aliena tribuit.

III.

Bij een olographisch testament kunnen geene natuurlijke kinderen erkend worden.

IV.

Hij, die *venia actatis* verkregen heeft, kan uitvoerder eener uiterste wilsbeschikking zijn.

V.

De verzekeraar is verplicht tot vergoeding van brandschade door minderjarige kinderen, bij den verzekerde inwonende, gepleegd.

VI.

Eene reederij blijft ook dan nog voor de handelingen van den schipper aansprakelijk, wanneer deze handelt in strijd met Art. 371 W. v. K.

VII.

Volgens ons regt kan een vreemdeling *cautio judicatum solvi* van een' vreemdeling vorderen.

VIII.

Het verdient afkeuring, op den medepligtige dezelfde straf als op den dader toe te passen.

IX.

Noch de regel „poena major absorbet minorem” noch het omgekeerde „quot delicta tot poenae” is aannemelijk.

X.

Hooger beroep in strafzaken is wenschelijk.

XI.

De verspreiding van kennis en beschaving is het zekerste middel tot bestrijding van het pauperisme.

XII.

Octrooijen voor uitvindingen zijn goed te keuren.

1870428

XIII.

Ten onregte wordt volgens de armenwet het domicilie van onderstand bepaald door de geboorteplaats.

XIV.

Ten onregte is in de Grondwet alleen de census als maatstaf voor het kiesregt aangenomen.
